

Új év,
új én,
új promptok

A januári kötelező viselet: a bűvarruha!

Sziasztok Kollégák!

Hogy vagytok? Túl a bejgli-sokkon, túl az első néhány „Hogy telt a szünet?” körön, és valószínűleg már túl az első olyan reggelen is, amikor sötétben indultatok el és sötétben értetek haza. Valljuk be: a január közepe nem a pedagógusnaptár legszexibb időszaka. Nincs ünnep a láthatáron, a tavaszi szünet pedig olyan messzinek tűnik, mintha egy másik galaxisban lenne. De tudjátok mit? Pont ez benne a jó.

Most, hogy lecsendesedett az év végi zsongás, és hamarosan túl vagyok a félévzárás örületén, végre kaptunk egy ajándékot: az IDŐT. Ez az időszak nem a tűzijátékról szól. Sokkal inkább a MÉLYMERÜLÉSRŐL. Most van lehetőségünk arra, hogy ne csak „leadjuk az anyagot”, hanem átadjuk. Hogy ne csak a felszínt kapargassuk, hanem lemerüljünk a diákokkal oda, ahol az összefüggések, a „aha-élmények” és a valódi tudás rejtőzik. A Deep Work, azaz az elmélyült munka időszaka ez.

Úgyhogy vegyetek egy nagy levegőt, igazítsátok meg a bűvarszemüveget, és merüljünk alá! Ebben a számban olyan eszközöket hoztunk, amik segítenek fenntartani a fókuszot, és élvezetessé tenni ezt a hosszú, csendes, de annál termékenyebb etapot.

Gyertek, a víz hőmérséklete épp ideális!

Mentálhigiénés oxigénpalackok (Hogy ne égj ki februárra)

Kollégák, a január a „hosszútávfutók magánya”. Ilyenkor hajlamosak vagyunk robotpilóta-üzemmódba kapcsolni. De a mélymerüléshez oxigén kell, és tiszta műszerek. Íme 3-3 tipp, hogy bírjátok a nyomást a mélyben.

A „Búvárharang” Módszer (Zajszűrés)

A tanári szoba néha olyan, mint egy zajos kikötő: mindenki panaszkodik, ügyintéző, kapkod. Ebben a hónapban tudatosan alkoss magadnak egy „búvárharangot”.

- A tipp: Napi 10 perc, amikor nem panaszkodsz, nem javítasz dolgozatot, és nem pletykálsz. Tedd fel a fülhallgatót (akár zene nélkül is), és csak bámulj ki az ablakon, vagy olvasd valami nem szakmait. Ez a csendes 10 perc többet tölt, mint három kávé.

Fényvadászat

Biológiai tény: a fényhiány depresszióssá tesz. A neonfényes terem nem pótolja a napot.

•A tipp: Ha teheted, lyukasórában vagy ebédidőben menj ki az épületből 10 percre a természetes fényre, még ha borús is. (Vállalj ügyeletet a kapuban vagy az udvaron :D :P). Apróságnak tűnik, de a hangulatod alapvetően befolyásolja a diákokét is.

Digitális lomtalanítás

A gépeden lévő káosz lassít. A „mélymunka” ellensége, ha 10 percig keresel egy tavalyi feladatlapot.

•A tipp: Minden pénteken, mielőtt lecsukod a gépet, szánj 1 percet a lomtalanításra. Nyisd meg a Letöltések mappát és az Asztalt. Kérdezd meg minden fájlról: „Kelleni fog ez még valaha?” Ha nem: kuka. Ha igen: húzd a helyére. Tiszta asztal, tiszta fej hétfőre.

🤔 +1 titkos profi tipp

Fogadjuk el: a Letöltések mappa NEM része a fájljaink rendszerezésének, csupán egy átmeneti állomás. Mégis hajlamosak vagyunk sok mindent ott tárolni. Szóval tényleg fontos, hogy időnként kijelöljünk benne mindent, vegyünk egy nagy levegőt, és töröljünk mindent. SHIFT + Del! Akkor egyből el is tűnik, nem tudunk könnyek között a fájlok után ugrani a Lomtárba, hogy kibányásszuk őket összetört méltóságunk darabjai közül. 😊

Figyelem!

Változások a tartalmi struktúrában

Úgy döntöttem, idén változtatok a kiadványban bemutatott feladatok összetételén. A korábbi 3+3 elvet fel fogja váltani a 3+2+1 alapú elrendezés. Kapni fogtok minden hónapban 3, a korábbiakhoz hasonló feladatot, amelyeket saját belátás vagy a feladat leírása szerint MI-vel vagy MI nélkül is meg lehet valósítani. Aztán adni fogok egy tantárgyi projektötletet (minden hónapban más „szerencsés” kiválasztott tantárgyhoz), és egy tantárgyközi projektötletet. Az utolsó pedig nem is annyira egy feladat, inkább egy vérprofi tipp lesz. Leírok egy haladó MI technikát vagy workflow-t, amivel biztos vagyok, hogy magasabb szintre tudjátok emelni a munkátokat mind a felkészülésben, mind a „csatatéren”, mármint az osztályteremben. 😊

A „tudatlan” robot

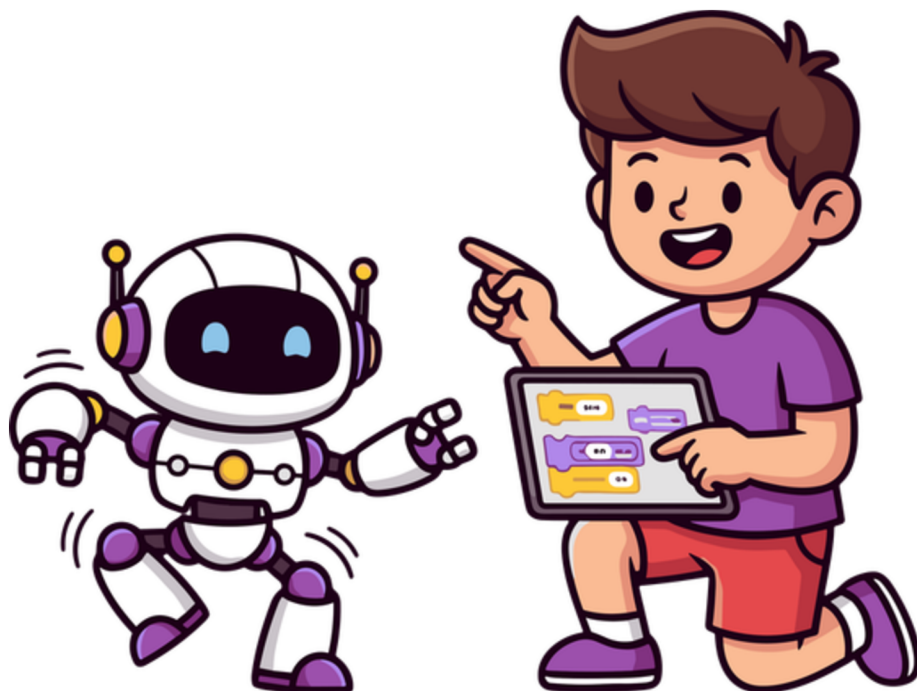
Célcsoport: Felső tagozatosok (5-8. osztály) és középiskolások (9-12. évfolyam).
Bárhol, ahol már vannak absztrakt fogalmak.

Tantárgyak: Bármely tantárgy, ahol nehéz definíciók vagy összetett folyamatok vannak. (Történelem, Irodalom, Szakmai tárgyak)

Cél: A „mélymunka” lényege: a tudás elmélyítése tanítás által. Ha a diákok el tudják magyarázni a fogalmat egy „buta” gépnek egyszerű szavakkal, akkor értik igazán. A közös munka során a passzív befogadóból aktív magyarázóvá válnak, miközben csiszolódik a fogalmazási készségük.

A feladat menete: A tanár a kivetítőn dolgozik egyik nyelvi modellben. Másold be ezt a promptot:

„Te egy 10 éves, kíváncsi, de kicsit lassú felfogású kisdíák vagy. Én a tanárod leszek. El akarom magyarázni neked a [FOGALOM] működését. Folyamatosan kérdezz vissza, ha valami nem világos, vagy ha túl bonyolult szavakat használok! Ne hagyd, hogy lerázzalak, addig kérdezz, amíg tényleg nem érted, és a végén foglald össze a saját szavaiddal!”

Folytatás

Alkoss 3-4 fős csapatokat a teremben. Minden csapat kap egy papírt.

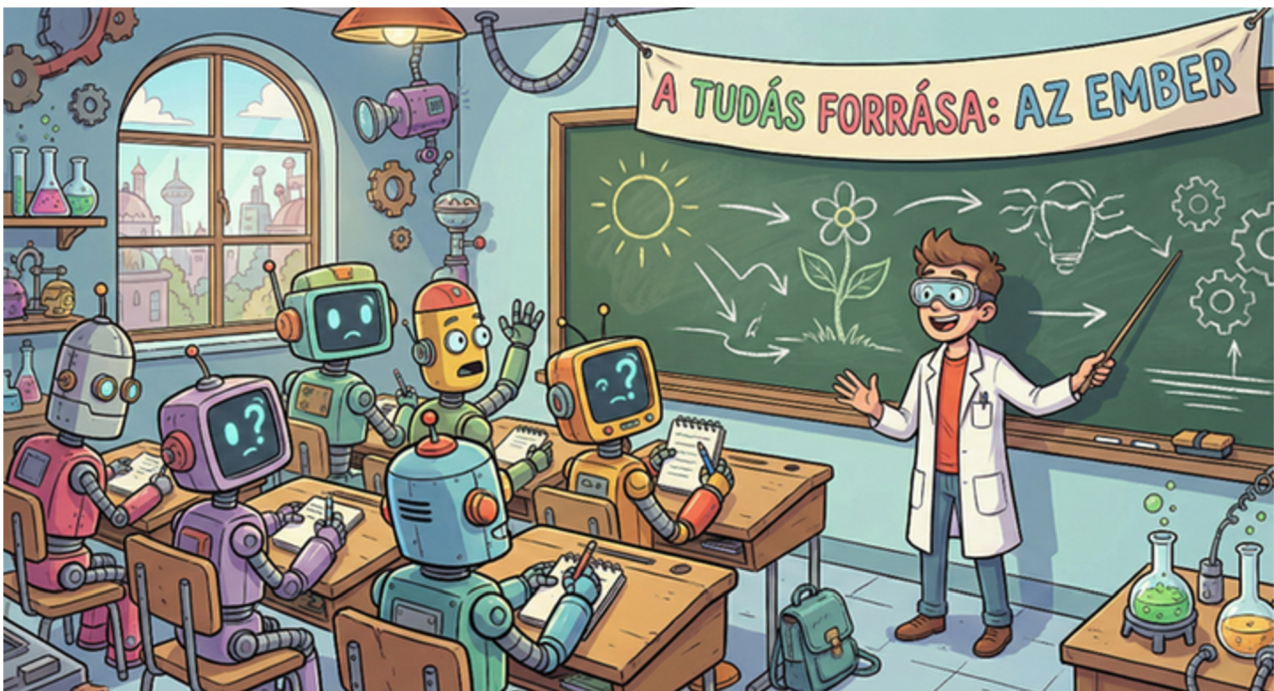
·Szabály: Tilos a tankönyvi definíciót másolni! Úgy kell írniuk, mintha egy kistestvérnek magyaráznának.

·Válassz ki egy csapatot (vagy kérj önkéntest), aki felolvassa a magyarázatát. Te (a tanár) legyél a gépiró: amit mondanak, azt szó szerint írd be az MI-nek a kivetítőn, hogy mindenki lássa.

·Az MI (a szerepe szerint) valószínűleg nem fogja érteni elsőre. Vissza fog kérdezni a kivetítőn.

·Kérj további magyarázatokat a diákoktól.

·Addig folytatjátok a párbeszédet (a diákok diktálnak, te gépelsz), amíg az MI azt nem írja: „Ááá, most már értem! Tehát ez olyan, mint amikor...” - és ad egy jó összefoglalót.

Stílus-röntgen

Irodalmi boncolás MI-vel

Célcsoport: 7-12. évfolyam (bárhon, ahol már foglalkoztok műelemzéssel).

Tantárgyak: Irodalom, Idegen nyelv

A cél: A diákok gyakran nem értik, mitől „szép” vagy „irodalmi” egy szöveg. Azzal, hogy az MI segítségével „kicsontozzuk” a művet, és megfosztjuk a költői eszközeitől, a diákok kontrasztot kapnak. Megértik, hogy a tartalom (miről szól) és a forma (hogyan szól) között mekkora a szakadék. Ez a kritikai érzék és a stílusérzék mélyfúrása.

A feladat menete:

- Válasszatok egy érzelmileg telített, veretes szöveget, amit épp tanultok.
- A diákok (vagy te a kivetítőn) másolják be a szöveget az MI-nek, és alakítsák át egy profán, hétköznapi stílusba.
- A Prompt: „Íme egy részlet [SZERZŐ: pl. Shakespeare] művéből: [SZÖVEG BEILLESZTÉSE]. Kérlek, írd át ezt a szöveget úgy, mintha egy [STÍLUS: pl. unalmas rendőrségi jelentés / modern tini chatüzenet / bulvár újságcikk] lenne. A tartalom és az információk maradjanak, de a hangulat változzon meg teljesen.”
- Ne csak nevesetek a végeredményen. Tegyetek fel mélyfúró kérdéseket:
 - oMi veszett el? (Pl. az ütem, a metaforák, a pátosz).
 - oHogyan változott meg a jelentés?
 - oMely szavak tették az eredetit irodalmivá?
- Próbáljátok ki ugyanazt a szöveget több szűrőn át: Rendőrségi jegyzőkönyv, Clickbait YouTube címek, 5 éves gyerek meséje, Vállalati HR email.

A csendes ostrom

Célcsoport: Főleg felsőtagozat és középiskola

Cél: A mai diákok hozzászoktak a mikrotartalmakhoz és az azonnali visszajelzéshez (gamification, like-ok, tanári dicséret). Ha egy probléma nem oldódik meg 2 percen belül, feladják vagy segítséget kérnek. A „csendes ostrom” célja a kognitív állóképesség növelése. Megtanítani őket arra, hogy az unalom és az elakadás nem a vége a tanulásnak, hanem a kezdete.

A feladat menete:

- Ne úgy vezesd fel, mint büntetést („Csend legyen, dolgozat!”). Keretezd át kihívásnak. Ne adj nekik 20 db feleletválasztós tesztet (azt csak ledarálják). Adj EGYETLEN, komplex problémát.
- Szabályok: nincs beszéd, nincs tanári segítség, nincs eszközhasználat, ha valaki elakad, ül és bámulja a papírt, amíg eszébe nem jut valami.
- Az idő lejártá után kérj visszajelzést, ki mikor mit érzett.
- Tanári tipp: Neked is részt kell vened! Ne ilyenkor javíts dolgozatot vagy nyomkodd a telefont. Ül le te is, és olvas vagy írv valamit elmélyülten. Te vagy a csend őre, a jelenléteddel hitelesíted a feladatot.

Projektzóna, avagy a tantárgyak találkozása

A projektalapú oktatás a mélymunka legtisztább formája. A világ amúgy sem tantárgyakra bontva létezik. A január tökéletes arra, hogy lebontsuk a falakat a tantermek között. Ne felejtsük, a projektfeladatok lényege, hogy nem mi oldjuk meg a diákok helyett a feladatokat, és nem is mikromenedzseljük az életüket, hanem segítünk nekik abban, hogy önállóan végezzenek el komplex folyamatokat, melyek során alkalmazni tudják a gyakorlatban, amit megtanultak az órákon.

Irodalmi szabadulószoza

A labirintus építészei

Koncepció: A legjobb módja annak, hogy bebizonyítsd, érted a művet, ha építész köré egy logikai rendszert. A diákoknak tervezniük kell egy papíralapú (vagy tantermi) szabadulószobát a regény világára építve.

Tantárgy: Irodalom (bármely kötelező olvasmányhoz).

A szervezési keret (Hogyan kössünk le 25 gyereket?)

A kulcs a munkamegosztás. Minden csapat a regény egy-egy specifikus helyszínéért vagy fejezetéért felel. A végén a csapatok körforgásban lejátsszák egymás pályáit.

Belső szerepek a csapaton belül (hogyan senki se lógjon):

- Sztori-felelős: Ő írja a kerettörténetet és a leveleket (MI-vel).
- Rejtvény-mérnök: Ő találja ki a logikát (lakatok kódja, titkosírás).
- Díszlettervező: Ő készíti a fizikai kellékeket (térkép, hamis bizonyíték).
- Játékmester: Ő teszteli le, hogy működik-e, és ő adja a segítséget a játék során.

A feladat menete:

1. Tervezési fázis: A csapatok megkapják a saját témájukat. Az MI segítségével generálnak egy "Szoba Tervrajzot".

PROMPT (A diákok ezt használják): „Egy iskolai szabadulószobát tervezünk a [KÖNYV CÍME] alapján. A mi csapatunk a [HELYSZÍN/FEJEZET] témájáért felel. A célközönség az osztálytársaink. Kérlek, készíts nekünk egy 3 lépésből álló játéktervet: 1. A Belépő sztori: Miért vagyunk itt? Mi a cél? (Legyen izgalmas!) 2. Három rejtvényötlet:- Egy, amihez a könyv szövegét kell ismerni (pl. keresni egy szót). - Egy logikai feladat (pl. számsor). - Egy fizikai/keresgélős feladat (pl. elrejtett tárgy). 3. A Kijutás kulcsa: Mi a végső megoldás?

Folytatás

Csak a vázat add meg, a konkrét részleteket mi találjuk ki!”

- Tartalomgyártás:
 - Ha az MI azt javasolta: "Keressetek egy dátumot a szövegben", akkor a diákoknak fel kell lapozniuk a könyvet, megkeresni a pontos dátumot, és kitalálni, hogyan rejtik el.
 - Meg kell írniuk (vagy generáltatniuk) a levelet, megszerkeszteni a térképeket.
- Tesztelés és finomhangolás (4. óra): A csapatok átadják a feladványaikat a tanárnak (neked). Te vagy a "Minőségellenőr". Ha valami nem logikus, visszadobod javításra.
- A nagy játék (5. óra): Forgószínpad. Minden csapat 10-15 percet kap, hogy megoldja a másik csapat „szobáját” (ami lehet egy borítéknyi feladat vagy egy berendezett sarok).

Miért jó ez neked?

- Differenciált: A gyengébbek rajzolhatnak térképet, az okosabbak kódolhatnak.
- Ellenőrizhető: Csak akkor tudnak jó rejtvényt csinálni, ha tényleg ismerik a sztorit. Ha rossz a kód, a játékosok nem jutnak ki – azonnal kiderül a hiányosság.
- Közösségépítő: Együtt kell dolgozniuk a sikerért.

„A jövő városának költségvetése”

Ahol a matek pénzzé válik

Célcsoport: Középiskolások (9-12. évfolyam)

Érintett tantárgyak: Matematika, Idegen nyelv, Közgazdaságtan / Pénzügyi ismeretek / Logisztika

A szituáció: 2050-et írunk. A klímaváltozás miatt új, önfenntartó lakóövezeteket kell építeni. Ti vagytok a fejlesztők. Van egy koncepciótok, de pénzetek nincs. Egy szkeptikus nemzetközi befektetőt (MI) kell meggyőznötök, hogy a számaitok reálisak.

A Projekt Menete:

1. Fázis: A tervezőasztal (Szakmai alapozás)

- Feladat: A csapatok meghatározzák a profiljukat. (Pl. High-tech ököváros, vertikális farm-kolónia vagy földalatti bunker?)
- Szakmai tartalom: Milyen alapszolgáltatások kellenek? (Víz, energia, hulladékkezelés, orvosi ellátás). Miből lesz bevétele a városnak? (Bérleti díjak, energiaeladás, turizmus).

2. Fázis: Kijön a matek?

- Feladat: Excel tábla vagy „kockás” füzet. Itt nincs mellébeszélés.
- Számolnivalók:
 - Területszámítás: Mekkora hely kell 1000 embernek?
 - Beruházási költség: Mennyibe kerül felépíteni?
 - Üzemeltetés: Mennyibe kerül fenntartani havonta?
 - Megtérülés: Ha felvesztek 10 milliárd hitelt 5%-os kamatra, mikorra termeli ki a város?

Folytatás

3. Fázis: Az MI, mint Tanácsadó (SWOT & Validálás)

·Mielőtt a „befektető” elé állnának, az MI-vel ellenőrzetik a terv gyenge pontjait.

·Prompt (Magyarul):

„Építész és közgazdász tanácsadó vagy. Itt a 2050-es városunk rövid terve: [TERV BEMÁSZOLÁSA: lakók száma, fő bevételi forrás, energiaellátás]. Készíts egy SWOT analízist! Hol látsz kockázatot? Reális, hogy ebből 10 év alatt megtérülés legyen?”

4. Fázis: A Pitch (Idegen Nyelv)

A csapatnak „el kell adni” a projektet. Ha nem a szokásos „készíts nekem egy bemutatót” című megoldást részesíted előnybe, azt is megteheted, hogy az MI-nek mutatják be hangalapú csetben. Itt egy Cápák között szerű prompt az MI-nek:

„Act as a skeptical venture capitalist from Silicon Valley. I am pitching you a futuristic city project for 2050. You care only about ROI (Return on Investment) and sustainability. Ask me tough questions about my numbers and my business plan in English. If my answers are vague, be critical! Let's start.”

Kimenet: Egy üzleti terv (Excel + PDF) és egy videó vagy screenshot a sikeres (vagy tanulságos) angol nyelvű tárgyalásról az MI-vel.

A Vérprofi tipp – legyél Te is MI guru

Arra gondoltam, hogy biztosan sokan vagytok már, akik szeretnének túllépni az egyszerű promptok varázsán. Persze, fantasztikus, mikor beírom neki változó részletességgel, hogy milyen feladatlapot akarok, és egyből legyártja, de valljuk be, amikor tizedszer csinálod, akkor már nincs meg az a „wow” faktor. Ebben a rovatban mindig olyan megoldásokat igyekszem mutatni Nektek, ami kicsit visszahozza ezt az élményt, és teljesen új szintre emeli a munkátokat, nem csak lefarag fél órát a szöszmötölelésből.

A „klikkelhető tankönyv” (Instant app-gyártás)

Még nem teljesen vibe-coding, de egy kicsit már az. Mondhatjuk, ez a kapudrog a vibe kódoláshoz. (Ez alatt azt értjük, amikor természetes beszéddel egy MI csetablakán keresztül végzünk programozói / fejlesztői feladatokat.)

A probléma: Van egy szuper feladatlapod vagy egy jó oldal a munkafüzetben. A lehetőségeid:

A) Kifénymásolod 30 példányban (papírpazarlás, sorban állás, fekete-fehér unalom).

B) Kivetíted, és a füzetbe írnak (lassú).

C) A Vérprofi Megoldás: Lefotózod / szkenneled, és az MI 1 perc alatt készít belőle egy interaktív, telefonon nyomkodható weboldalt (HTML fájlt), ami javítja önmagát.

Folytatás

A workflow:

1. Lépés: A Nyersanyag: Fotózd le a telefonoddal a tankönyv/munkafüzet oldalát, vagy a kézzel írt vázlatodat. (Nem kell szépnek lennie, csak olvashatónak).

2. Lépés: A „Fejlesztő” Utasítása: Töltsd fel a képet a kedvenc nyelvi modellednek. Másold be ezt a parancsot:

PROMPT: „Viselkedj profi webfejlesztőként! Csatoltam egy képet egy feladatlapról. Készíts belőle egy egyetlen fájlból álló (single file) HTML alkalmazást. Elvárások:1. Dizájn: Legyen modern, reszponzív (mobilon is jól nézzen ki), színes és gyerekbarát (használd Tailwind CSS stílust vagy szép CSS-t). 2. Interaktivitás: A képen látható kérdéseket alakítsd át beviteli mezőkké (input) vagy jelölőnégyzetekké. Ahol a képen vonal van, oda írassanak a diákok. 3. Gamification: Legyen az alján egy 'Ellenőrzés' gomb. Ha rákattintanak, JavaScripttel ellenőrizze a válaszokat. A helyes válasz legyen zöld, a rossz piros. Ha mind hibátlan, jelenjen meg konfetti-eső vagy egy dicsérő üzenet! Nem kell magyarázat, csak a működő kód!”

3. Lépés: A Varázslat: Az MI kiköpi a hosszú kódcsíkot.

- Kattints a „Copy Code” gombra.
- Nyisd meg a Jegyzettömböt, illeszd be, és mentsd el úgy: feladat.html (fontos, hogy .html legyen a vége, ne .txt!).

4. Lépés: A Terjesztés Küldd át a fájlt a diákoknak

Az eredmény: A diák megnyitja a telefonján, bepötyögi a megoldásokat, megnyomja a gombot, és látja az eredményt.

🤖 +1 titkos profi tipp

Tudod, hogy mindegyik modell egy kicsit másban jobb. Ha kész a html fájlod, és nem tetszik annyira, dobd fel a Claude-nak, hogy tegye kicsit szexibbé. Na, ott lesz „wow”. 😊

🤖 +1 szupertitkos überprofi tipp

Na jó, most ezzel már tényleg megspórolok Neked egy továbbképzést (azért hozzánk majd gyere! 😊) A .html fájl küldésekor még lehetnek problémák a diákok digitális kompetenciáival egyenes arányosságban. De ha feldobod a Netlify nevű oldalra (egy új mappában, index.html névvel!), akkor ott egy órán keresztül, egy jelszóval simán elérhető. Nem kell semmit kódolni, állítgatni, csak fogod a mappát, odahúzod (drag & drop), és kapsz egy linket, amin keresztül már ténylegesen az interneten van a feladatod.

Hát, Kollégák, ennyi fért a januári oxigénpalackba. Tudjuk, hogy ez a hónap nem a könnyed lubickolásról szól, hanem a kitartó tempózásról a sötétebb vizeken. Reméljük, a fenti eszközök – a csendes ostromtól a HTML-varázslatig – segítenek abban, hogy ne csak túléljétek ezt az időszakot, hanem élvezzétek is a mélymerülést. Tartsátok a fókuszt, óvjátok az energiátokat, és néha nézzetek fel a felszín felé: a február (és a tavasz ígérete) már nincs is olyan messze.

Jó merülést, találkozunk a következő számban!

